

Utskrift

H 3*0032

Beträffande och förslag till afdikning och
odling af sankta marker, tillhörande Byarna
och hemmanen Fagerhult Gunnarsbo, Åbro,
Lundholm, Linnarsmåla m. fl. i Ryssby och
Ålem socknar af Skåne län år 1884.

Fästställes på grund af Kong. Majts
nådiga bref den 12 Sept. 1884 till
efterrättelse vid arbetets utförande.

Carl G. Beijer

A. M. Lindgren

Förslaget åtföljes af 2re plankartor
och 1 profilritning

Generalkarta.

Sedan undertecknad Landtbruksingenjör på
derom gjord framställning erhållit Kongl. Maj:
Defalteringshafvandes i länet förordnande att för-
taga undersökningar samt upprätta plan och för-
slag till afdikning af sänka marker, tillhörande
hemmanen Lagerhult, Gunnersbo, Abro, Lund-
holm, Långskäll, Limmersmåla och Haraldsmåla
i Ryssby och Ålem socknar af Kalmar län,
blef denna förättning påbörjad under som-
maren 1883 och slutligen fullbordad i Februari-
månad 1884. Öfver resultatet af de verkställda
undersökningarna bifogas följande af kartor,
profilritningar, syneprotokoll och beskrifningar
älföljda betänkande och förslag.

Betänkande.

De ifrågakommande sänka marker, hvilka
å målagda Generalkarta finnas med streckade
^{ligger inom färdig del af Näsbyns allbärren}
röda linier anmärkta, på gränsen emellan
Ryssby och Ålem socknar och på ett af-
stånd af omkring $\frac{1}{2}$ mil från äns utflöde i
Kalmar sund.

De omfatta en vidd af 340 hektar 52,2
ar eller 689 tunnland 25,6 kappland och utgöras
dels af nyodlingar, hvilka till följe af sitt ofta af
vatten öfversvämmade och skadade tillstånd ligga
antingen helt och hållet obrukbara eller hemman-
de en sparsam afkastning af vårsådsgrödor och
dels af föga afkastande starrängar.

I sitt nuvarande vatten-skadade tillstånd

äro sankmarkerna därför af ringa ekonomiskt värde och fordra en grundlig afdikning, för att försättas i fruktbärande skick, hvilket är så mycket mera att förorda som sankmarken, med undantag ett ringa undantag, innehåller en jordmon af särdeles godartad beskaffenhet och lofar att efter ordamålsenlig torrläggning lemnat tillfredsställande skördar af såväl säd som foderväxter, hvarpå erfarenheten redan lemnat tillfredsställande vittnesbörd. Jordmonen utgöres nemligen i allmänhet af ett från 0,5 till 2,0 meter maktigt lager mylla och dyjord på botten af dels sand och dels lera, utän att vara besvärad af sten.

Sanledning häraf hafva afven undersökningar företagits för vattnets afledning och uttrötes detsigenom att Kåfraån, som genomrinner sankmarken och genom sina öfversvämningar utgör hufvudsakliga orsaken till deras fördränkta tillstånd, utgör ett af kustlandets mindre vattendrag, ledande sitt ursprung från öfre delarna af Ryssby socken samt fortsättande under en längd af 1,3 mil genom nämnda sockens skogsbyggder till sitt inflöde inom sankmarken och utfaller i Kalmar sund omkring $\frac{1}{4}$ mil söder om köpingen Fälsöholm.

Under sitt lopp genom sankmarken upptager än flera mindre bäckdrag och vattendrag, hvilka från olika riktningar genomrinnat och fördränka den, såsom Folebäcken, Kommande

från Fagerhults och Gunnarbo egor. Damdicket,
som genomrinner herrmanet N:4 Fagerhults
egor samt Sandslätts och Limmersmåla diket,
kommande från Sandslätts och Limmersmåla
egor. Alla dessa vattendrag, hafva så ringa
lutning genom sankmarken att ringa delar
af densamma kunna torrläggas med mindre
än att Näfraån först erhåller en grundlig
upprrensning.

Vattendrledningsföretaget måste därför
om det afsedda ändamålet skall viinnas omfatta
ej endast Näfraåns upprrensning, utan äfven för-
djupning och utvidgning af det förutnämnda
sidoloppet.

Beträffande i första hand Näfraån, så
har genom de företagna afvägningarna visat sig
att markens lutning från den punkt inom her-
manet Gunnarbo egor, hvarst Näfraån in-
mynnar i sankmarken och till Haraldsmåla
numera raserade quarnöden, der än utflödar,
utgörande en längd af 3000 meter, var 3,15 meter,
hvilket fall anses fullt tillräckligt ej blott
att sänka vattenytan inom sankmarken
till så stort djup, som erfordras för dess
ändamålsenliga torrläggning, utan äfven att
bereda Näfraån och tillslutande diken till-
räcklig lutning för flödväterns hastiga aflopp,
men måste för detta ändamål Haraldsmåla
quarnöden alldeles utrivas och quarnfallet bort-
grävas.

Enligt gjorda beräkningar omfattar Näfraans flodområdet ofv anför Haraldsmåla kvarn dam 0,375 kvadrant mil eller 43,984,500 kv. meter, nederbörden under vintermånaderna är inom orten 0,074 meter och prägar snösmältningen vanligen under 20 dygn, hvaradan Näfraan har att under vårflod afbörda en vattenmassa af 1,83 kub. meter i sekunden.

Med stöd härpå hafva Näfraans dimensioner blifvit sålunda bestämda, att bottenbredden göres 1,5 meter, sidolutningen 1: 1½ och bottenlutningen 0.8: 1000, hvarigenom den blir mäktig att med ett vattendjup af 0,9 meter afbörda 12.1 kub. meter i sekunden och då års djup på intet ställe understiger 1,3 meter afven tillräckligt stor att på ett ändamålsenligt sätt torrlagga den omkringliggande marken.

Afsloppens eller sidodikenas storlek är afven beräknad efter den vattenmassa, som under vårflod framrinner och finnes närmare angifven å de profillutningar, som medfölja den upprätlade planen.

Förutom dessa afloppsdikey, hvilka i alla riktningar genomskära sankmarken och tjena dels till aflopp för tillstötande vattensamlingar och dels att lyftaga på fälten samlad nederbörd, erfordras för markens fullständiga torrläggning ett och annat större afloppsdikey. Dessa dikeys lägen och riktning finnes på plankartan med blåa linier och under Litt 2 angifva.

Fogdiken, som uppgäfvos i sammanhang

med odlingsarbetet, är i odlingskostnaden inberäknade.

Genom den sålunda föreslagna afdelningen kommer en yttel af 340 hektar 52,2 ar vatten-skadade marker att förbättras och tillgodogöras för odling. Af dessa utgöras 240 hektar 16,4 ar af nyodlingar, 86 hektar 25,8 ar af mädängar samt 14 hektar 10 ar af skogbärande mossjord.

Beträffande den blifvande skötseln af dessa marker, så emär nyodlingarna redan genomgått en förberedande behandling samt genom flåhacking och bränning blifvit beredda till åker, för någon vidare jordbränning icke sga rum, utan de uppväxande fälten behandlas som gammal åker och underhållas i växtkraft hufvudsakligast genom konstgjorda gödningsämnen, hvaribland kalisalter och superfosfater böra lönna förträdet. Ängsmarken deremot som består af djup mylla och dyfjord med en svårformultrad betäckning af starrötter, kan utan skada uppväxas genom flåhacking och bränning, dock bör bränningen icke förnyas, utan odlingen sedermera underhållas i växtkraft genom tillkall af gödningsämnen. Skogsmossen, som innehåller ännu oformultrad hvitmossa anses icke för närvarande böra uppväxas, utan bör fortfarande bibehållas i skogväxt, intill dess mossstorfen hunnit undergå en fullständigare förvandling. Odlingskostnaden, som endast besvärar

ängsmarken, är enligt ortens priser beräknad till 70 kr. per hektar eller 86,258 hektar till 6,038 kr. 06 öre. Kostnaden för vattenafledningen, och dikningen är enligt kostnadsförslaget upptagen till 9400 kronor, hvadan hela odlingsföretaget kommer att kosta 15,438 kronor 06 öre eller omkring 45 kronor per hektar af den förbättrade jorden, hvareaf framgår att företaget är af vinstgivande beskaffenhet och bör bringas till verkställighet.

Sedan synmännens uttalande, angående vattenafledningsfrågan varit laga fastslädd och grändamnen vid Haraldsmåla blifvit utrifven, förkomma icke några vidare hinder för företagets utförande, ity hvarken flottled, led för fiskens gång finnes i vattendraget eller någon allmän väg framgår öfver detsamma, ej heller någon skada genom vattnets lopp genom medan eller afvan belagna egor anses kunna inträffa.

Vidkommande arbetets utförande, iakttagas dervid att gräfningen börjar i Näfraån nedan för Haraldsmåla grändam, på det hinder genom vattenflöde ej må afbryta arbetet, samt förhållas uppför med noga bibehållande af de dimensioner, som finnes i meter utsatta å profileringarna vid hvarje af de nedslagna stälarna. Bottenbredden göres till en början 1,5 meter, hvaremed fortsättes till den punkt, der Limmersmåla-Landskåtsdiken utrymmer, hvarest bottenbredden blifver 1,4 meter; Med denna bredd fortsättes till Böledikets utlopp vid punkten N: X, der

bredden bliver $1\frac{1}{2}$ meter, hvilken bredd seder-
mera bibehålles till kanalens öfre ända. Der sten
förekommer kunna stödjermurar uppläggas till
 $1,3$ meters höjd, men iakttages i så fall att öka
bottenbredden mellan stödjermurarna till 3 meter.
Sidolutningen bliver öfverallt $1:1\frac{1}{2}$ och botten-
lutningen $1:1250$.

Edan Kåfraån blifvit fullständigt uppr-
rensad i öfverensstämmelse med den upprättade
planen, förelages uppgräfning af de öfriga diken,
som enligt planen skola upptagas, dervid roga
iakttagas de mått, som för hvarje dike finnas
å profilritningarna antecknade.

Öflopsdikena ~~de~~ göres $1,2$ meter djupa,
 $0,3$ meter breda på botten och $2,7$ meter breda i
dagen. Så frigt iakttagas att den uppkastade dikes-
jorden hålles på minst 1 meter afstånd från dikets
kanter och lemnas sådan lutning att den ej ned-
rasar. Till ledning för arbetet äro flera fixpunkter
inbyggna i jordfasta stenar, hvilkas höjd och
läger finnas å kartorna angifna med svartakors.
Efter annan böra gräfningsarbetena kon-
trolleras af sakkunnig person.

Något lån af allmänna medel har
icke hittills kommit något företag inom Kåfra-
åns dalbächen till del.

Slutligen och då intressenterna i ifråga-
varande företag annu sitt sin önskan vara att
af Statsmedel skålla länunderstöd för gräf-
ningsarbetets utförande samt företagelär af

den omfattning att 5te år torde erfordras för dess slutliga fullbordade, har följande arbetsplan blifvit förelagen:

Första året verkställas följande arbeten:
 Upprensning af Västraan i hela dess
 längd, beräknad att kosta _____ 3697:75
 D: af Fagerhults Dämdike A-B _____ 913:94
 Tillägges omky. 10% för redskap m.m. _____ 488:31
 Summa Kronor 5,100:00

Andra årets arbeten:
 Uppgräfvning af Linnarsmåla-Landslättsdike G-H 617:26
 D: „ „ Åbro-Lundholmsdike I-K _____ 255:95
 D: „ „ Fagerhults Böledike C-D _____ 1021:90
 D: „ „ Bölediket D-E _____ 856:88
 D: „ „ Gunnarsbodiket D-F _____ 728:77
 D: „ „ alla med litt & anmärkta
 diken _____ 496:80
 Tillägges omky. 10% _____ 322:00
 Summa Kronor 4300:00

Under 3de, 4de och 5te åren utföras alla
 odlingsarbeten och fullbordas företaget, i
 kostnad beräknadt till _____ 6038:06

Kalmar den 29 April 1884

Henr. Magnét